

EDVARD A IRMA BANDLEROVI A JEJICH DCERA STELLA

Eduard

Irma

Stella

Ervín

Edvard Bandler se narodil 26. října 1874 ve Štěnovicích Lipmanovi a Kateřině Bandlerovým. Jeho matka zemřela a otec se znovu oženil. Eduard měl osm sourozenců, se druhou manželkou Karolínou měl pak dalších šest dětí. V srpnu roku 1911 si Eduard vzal za manželku o dvanáct let mladší Irmu Klauberovou a ta 21. března 1913 porodila dvojčata, holčičky Stellu a Lilly. Pan Bandler obchodoval s kůžemi a dařilo se mu, jen měl problémy s vozíky. Kvůli nim na něj byla podána dvě udání, první v březnu 1925, kdy jeho učeň Arnošt Grodecký projížděl s vozíkem kolem budovy hlavního nádraží a neměl vozík řádně označený. Jeho tabulka byla totiž napsaná rozmazanou křídou a na dotaz strážníka, proč se učeň rozhodl spáchat tak závažný přestupek, Grodecký odpověděl, že mu jeho zaměstnavatel řekl, že křídová tabulka v Plzni stačí. Další incident se odehrál 25. listopadu téhož roku, kdy pan Bandler, který byl zrovna celý den mimo Plzeň, nechal stát před svým obchodem v Riegrově ulici č. 19 celý den dvoukolový vozík. Za tuto nehoráznost byl napomenut.

Lilly si vzala za manžela bankovního úředníka Bedřicha Krause, Stella pracovala jako korespondentka u pražské firmy Brod a Töpfer, továrna na knoflíky a kovové zboží a provdala se za Ervína Ferdu, se kterým žila v Praze 12 v ulici Slezská. 3. listopadu 1941 byli Stella a Ervín deportováni do ghetta v Lodži, oba zahynuli. Lillyin manžel Bedřich byl ve stejném měsíci deportován do terezínského ghetta, v září 1944 odsud jel na smrt do Osvětimi, Lilly přežila, ale nic bližšího o jejím osudu nevíme.

Na konci února 1939 si Edvard a Irma Bandlerovi požádali cestovní pasy „kvůli obchodu a zdravotní cestě“, vycestovat však už nestihli. 22. 1. 1942 byli transportem S odvezeni do Terezína a 15. 10. téhož roku byli deportováni do Treblinky a tam zavražděni. Do stejného transportu byla zařazena i Eduardova nevlastní matka Karolína. Z celé velké rodiny válku přežila jen Eduardova dcera Lilly.

(Gábina Dobrá a Anička Lindauerová)

Edvard Bandler was born on October 26, 1874, in Štěnovice. In August 1911, he married Irma Klauberová, who was twelve years younger, and on March 21, 1913, she gave birth to twin girls, Stella and Lilly. Mr. Bandler traded in leather and was successful, but he had issues with carts. Due to these, two complaints were filed against him, the first in March 1925, when his apprentice, Arnošt Grodecký, was passing by the main train station with a cart that was not properly labeled. The sign was written with smudged chalk, and when questioned by an officer about why he committed such a serious offense, Grodecký replied that his employer told him a chalkboard sign was sufficient in Plzeň. The second incident occurred on November 25 of the same year, when Mr. Bandler, who was away from Plzeň all day, left a two-wheeled cart standing in front of his shop at Riegrova Street No. 19 the entire day. He was reprimanded for this audacity.

EDVARD A IRMA BANDLEROVI A JEJICH DCERA STELLA

Lilly married a bank clerk named Bedřich Kraus, while Stella worked as a correspondent for the Prague-based company Brod and Töpfer, a button and metal goods factory, and married Ervín Ferda. They lived in Slezská Street, Prague 12. On November 3, 1941, Stella and Ervín were deported to the Lodz ghetto, where both perished. Lilly's husband Bedřich was deported to the Terezín ghetto in the same month and was sent to his death in Auschwitz in September 1944. Lilly survived, but we know nothing further about her fate.

At the end of February 1939, Edvard and Irma Bandler applied for passports "for business and health reasons," but they never managed to leave. On January 22, 1942, they were transported to Terezín, and on October 15 of the same year, they were deported to Treblinka, where they were murdered.